

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ

YAŞ MEYVE VE SEBZE SEKTÖRÜ
PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih : 01.06.2026

Raporu Hazırlayan: Dubai Ticaret Ataşeliği

YAŞ MEYVE VE SEBZE SEKTÖRÜ

PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

1. BAE Pazarında Yaş Meyve ve Sebze Sektörü

1.1 İlgili Sektörde Üretim

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), sahip olduğu çöl iklimi, sınırlı su kaynakları ve tarıma elverişli alanların azlığı nedeniyle yaş meyve ve sebze üretiminde geleneksel yöntemlerden çok modern tarım teknolojileriyle üretim yapmaktadır. Son yıllarda, gıda güvenliğini artırmak ve ithalata bağımlılığı azaltmak amacıyla sera tarımı, dikey tarım uygulamaları ve akıllı sulama teknolojilerine önemli yatırımlar yapılmıştır.

Özellikle Dubai ve Abu Dabi'de kurulan yüksek teknolojiye sahip üretim tesisleri sayesinde yıl boyunca kontrollü ortamda sebze ve meyve üretimi gerçekleştirilmektedir. Domates, salatalık, marul, biber, çilek ve çeşitli yeşillikler ülkede en fazla üretilen ürünler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda aşağıda yer alan tabloda BAE'de yetiştirilen sebze ve meyvenin miktarlarına yer verilmektedir.

	Üretim Miktarı	İthalat Miktarı	İhracat Miktarı	Yeniden İhracat Miktarı	Tüketime Elverişli	Yeterlilik Oranı	
	Metrik Ton	Metrik Ton	Metrik Ton	Metrik Ton	Metrik Ton	%	Metrik Ton
Hurma							
2023	351,750	101,041.8953	144,262.729	14,056.5	294,472.7162	119.4507948	
2024	351,820.0	159,513.6	144,115.6	20,284.8	346,933.2		101.4
Domates							
2020	80,085.5	130,934.4	63.3	6,546.1	204,410.6	39.2	
2021	78,187.3	209,886.2	10.5	3,049.8	285,013.3	27.4	
2022	77,914.26657	221,389.7451	109.28818	4,918.193	294,276.5305	26.4765479	
2023	77,637.3	294,067.7053	76.4028	11,534.7	360,093.8639	21.5602952	
2024	77,650.0	343,548.1	225.4	29,020.5	391,952.2		19.8
Pathcan							
2020	20,571.3	11,784.1	0.1	102.4	32,252.9	63.8	
2021	17,761.2	19,955.5	8	61.4	37,647.4	47.2	
2022	20,814.34538	23,838.13977	15.818	173.268	44,463.39915	46.8123125	
2023	20,537.3	29,568.02287	1.54238	183.3	49,920.51767	41.1399981	
2024	20,544.3	35,947.7	0.1	598.9	55,893.0		36.8
Kabakgiller							

2020		21,344.8	6,940.5	0	25.5	28,259.7	75.5	
2021		20,453.1	5,593.8	0.1	24.3	26,022.5	78.6	
2022		20,852.724	6,638.20293	0.15	10.004	27,480.77293	75.8811408	
2023		20,575.7	9,842.53874	1.5	5.5	30,411.28674	67.658104	
2024		20,632.7	11,089.0	3.5	40.8	31,677.4		65.1
Salatahk								
2020		105,765	7,810.1	0.5	242.2	113,332.4	93.3	
2021		114,274.5	16,270.2	6	358.5	130,180.2	87.8	
2022		105,788.188	18,821.34986	0.015	591.578	124,017.9449	85.3007104	
2023		105,511.2	28,659.93886	176.455	788.3	133,206.4004	79.2088066	
2024		105,532.0	29,600.2	112.7	793.2	134,226.3		78.6
Karpuz								
2020		2,793.8	190,806.5	24	41,743.3	151,833	1.8	
2021		2,528.1	233,862.9	2.6	45,368	191,020.4	1.3	
2022		2,621.77	284,381.9295	52.069	59,463.674	227,487.9565	1.1524874	
2023		2,344.8	290,810.0469	30.78	67,011.2	226,112.8295	1.0370044	
2024		2,353.8	285,541.9	7.6	54,526.9	233,361.3		1.0
Kantalup								
2020		4,407.5	16,572.8	0	6,622.1	14,358.2	30.7	
2021		3,985.5	34,601.7	11.9	6,079.2	32,496.1	12.3	
2022		4,131.21	48,116.24593	0.01	6,388.931	45,858.51493	9.0085996	
2023		3,854.2	47,052.78738	2.282	6,883.4	44,021.29875	8.7553073	
2024		3,854.2	53,535.8	0.0	8,770.3	48,619.8		7.9
Biber								
2020		6,377.1	49,864.3	152.3	14,196.2	41,892.9	15.2	
2021		8,899.8	66,613.2	492.7	16,866.1	58,154.1	15.3	
2022		8,967.13425	76,882.81773	1,859.658	17,067.35	66,922.94398	13.3991927	
2023		8,690.1	92,060.78285	67.71016	21,619.3	79,063.87028	10.9912403	
2024		8,701.1	89,735.0	181.3	18,019.3	80,235.5		10.8
Bamya								
2020		526.2	2,472.4	0	85.1	2,913.5	18.1	

2021		945.6	7,330	3	66.1	8,206.5	11.5	
2022		831.2962	8,626.34161	0.05421	16.835	9,440.7486	8.8054055	
2023		554.3	8,088.27286	0.1	9.8	8,632.71754	6.4209213	
2024		593.3	7,235.8	0.6	2.8	7,825.8		7.6
Patates								
2020		1,050.7	243,035.1	161.3	19,314.5	224,610	0.5	
2021		1,852.7	223,310.5	56.8	15,094.3	210,012.1	0.9	
2022		1,291.25	287,588.4181	1,018.454	41,705.729	246,155.4851	0.5245668	
2023		1,014.3	309,707.5623	196.4679	49,571.9	260,953.5367	0.3886899	
2024		1,017.3	356,738.1	13.5	57,049.5	377,325.1		0.3
Yapraklı Sebzeler								
2020		4,884.5	7,143.8	1.1	205.8	11,821.3	41.3	
2021		12,440	10,069.1	59.2	172.6	22,277.3	55.8	
2022		6,584.3362	10,810.89953	16.36637	401.501	16,977.36836	38.7830202	
Soğan								
2020		3,415.9	387,766.3	16.7	85,050.2	306,115.3	1.1	
2021		6,192.3	360,413.2	80.7	58,095.9	308,428.9	2	
2022		7,498.687	418,960.7491	686.61805	91,256.139	334,516.6791	2.2416482	
2023		6,667.7	552,676.6861	201.11106	200,388.3	358,755.0129	1.8585664	
2024		6,674.4	479,391.4	210.7	147,784.3	338,070.8		2.0
Kabak								
2020		1,227.3	27,193.9	0.4	8,345	20,075.8	6.1	
2021		1,517.1	42,691.8	33.7	10,515.1	33,660.1	4.5	
2022		2,332.72	46,784.88174	53.19	11,725.414	37,338.99774	6.2474093	
2023		1,778.7	50,632.41826	75.15348	9,480.7	42,855.23543	4.1504847	
2024		1,778.7	51,538.5	32.7	8,857.0	44,427.4		4.0
Marul								
2020		217.9	17,548.4	10.7	2,300.1	15,455.5	1.4	
2021		285	53,440.2	0.5	4,055.2	49,669.5	0.6	
2022		361.4265	64,960.64272	53.72152	9,907.277	55,361.0707	0.6528532	
2023		412.4	89,376.1893	47.50462	15,725.3	74,015.80583	0.5571783	

2024		429.2	104,181.6	78.7	29,571.3	74,960.9		0.6
Toplam								
2020		252,667.4	1,099,872.7	430.4	184,778.5	1,167,331.2		21.6
2021		269,322.3	1,284,038.2	765.6	159,806.4	1,392,788.5		19.3
2022		259,989.3541	1,517,800.364	3,865.41233	243,625.893	1,530,298.412		16.9894546
2023		601,328	1,903,584.847	145,139.7384	397,258	1,962,515.092		363.1773912

* Veriler BAE'nin resmi istatistik web sitesinden temin edilmiştir.

Öte yandan üretim kapasitesi ülke talebini tamamen karşılamaya yetmediği için BAE'de yaş meyve ve sebze ihtiyacının büyük bölümü ithalat yoluyla karşılanmaktadır.

BAE'nin yaş meyve ve sebze sektörünü doğrudan etkileyen politikalarına aşağıda yer verilmektedir:

- National Food Security Strategy 2051
- Dubai Economic Agenda D33
- Operation 300bn
- Plant the Emirates / National Farms
- AGWA Cluster

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları

BAE pazarında yaş meyve ve sebze sektöründe üretici fiyatları ürün çeşidine, mevsime, ithalat durumuna ve üretim yöntemine göre değişiklik göstermektedir. Özellikle sera ve hidroponik üretim yapan işletmelerde maliyetlerin yüksek olması nedeniyle yerel üretim fiyatları ithal ürünlere kıyasla genellikle daha pahalıdır.

Çilek gibi özel ürünlerde fiyatlar daha yüksek seviyelere çıkabilmektedir.

Son yıllarda enerji maliyetleri, lojistik giderleri ve su kullanım maliyetlerindeki artışlar nedeniyle üretici fiyatlarında yükseliş görülmektedir. Özellikle kış aylarında sera üretimine bağlı maliyetlerin artması domates, salatalık ve biber fiyatlarını önemli ölçüde etkilemektedir.

Öte yandan, BAE'de üst segmentte yer alan organik, pestisitsiz ve dikey tarım ürünleri ise standart ürünlere göre daha yüksek fiyatlarla satılmaktadır. Buna rağmen tüketicilerin sağlıklı ve kaliteli ürün talebinin artması, yerel üreticilerin yüksek maliyetlere rağmen pazarda rekabet edebilmesini sağlamaktadır.

1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

BAE'nin önde gelen yerel üreticileri arasında, Bustanica, Pure Harvest Smart Farms, Emirates Bio Farm, Badia Farms, UNS Farms, Madar Farms, Armela Farms, Elite Agro, Al Foah ve Al Dahra Grup yer almaktadır.

Yaş meyve sebze ithalatında öne çıkan firmalar ise Barakat Vegetables & Fruits Co., Fresh Fruits Company, Kibsons International, Mahindra Fresh Fruits & Vegetables, Hadiqua Trading, Bin Hilal Foodstuff, Choithram olarak sıralanabilir.

BAE'de yaş meyve ve sebze sektörüne yönelik çeşitli üretici birlikleri, kooperatifler ve sektörel dernekler bulunmaktadır. Ancak Türkiye'deki gibi çok güçlü ve ülke çapında örgütlenmiş klasik üretici birliklerinden ziyade; kooperatif modeli, devlet destekli tarım organizasyonları ve sektörel platformlar daha yaygındır. Bu kapsamda öne çıkan kuruluşlar şunlardır:

BAE Ekonomi ve Turizm Bakanlığı– Kooperatif Birlikleri

BAE’de kooperatif sistemini düzenleyen resmi yapıdır. Tarım ve hayvancılık kooperatiflerinin kurulmasını desteklemektedir. Tarımsal kooperatifler ülkenin gıda güvenliği stratejisinin parçası olarak teşvik edilmektedir.

Sebze Yetiştiricileri Birliği

Sarika Emirliğinde sebze üreticilerini temsil etmek amacıyla kurulmuştur. Özellikle yerel üreticilerin desteklenmesi, eğitim ve koordinasyon faaliyetleri yürütmektedir.

Tahıl Yetiştiricileri Birliği

Tahıl ve buğday üreticilerini temsil eden bölgesel üretici birliğidir.

International Center for Biosaline Agriculture (ICBA)

Doğrudan üretici birliği olmamakla birlikte BAE’nin en önemli tarımsal araştırma ve teknoloji kurumlarından biridir. Tuzlu su tarımı, sürdürülebilir üretim ve modern tarım teknikleri konusunda üreticilere destek vermektedir.

Union Coop

Üretici birliği olmamasına rağmen yerel çiftçilerle doğrudan çalışan en önemli kooperatif perakende yapılarından biridir. Yerel üreticilerin ürünlerini market zincirlerinde pazarlamalarına destek sağlamaktadır.

Arab Authority for Agricultural Investment and Development (AAAID)

Bölgesel düzeyde faaliyet gösteren Arap tarım yatırım ve kalkınma kuruluşudur. Tarımsal üretim projeleri, çiftçi destek programları ve gıda güvenliği yatırımları yürütmektedir.

Öte yandan, ticaret odaları altında faaliyet gösteren sektör komiteleri bulunmaktadır. Özellikle Dubai ve Abu Dabi’de yaş meyve-sebze ticaretini temsil eden çalışma grupları aktif durumdadır. Bu kapsamda BAE’de Dubai Ticaret Odası ticari anlamda en önemli kuruluştur. İstanbul dâhil olmak üzere birçok merkezde temsilcilikleri bulunmaktadır. Dubai Ticaret Odası çatısı altında “Meyve ve Sebze Tüccarları İş Grubu” bulunmaktadır. Abu Dabi’de ise Tarım Geliştirme Çalışma Grubu’nun tarım odaklı çalışma grupları bulunmaktadır. Bu yapılar gıda güvenliği, yerel üretim ve sürdürülebilir tarım politikalarına katkı sağlamaktadır.

Abu Dabi ve Dubai dışında, Sarika, Ajman, Umm Al Quwain, Fuceyra ve Ras Al Khayma Ticaret Odaları da BAE’de faaliyet göstermektedirler. Anılan kuruluşlara aşağıda yer alan internet adreslerinden ulaşılabilmektedir.

Şarika Ticaret Odası: <https://www.sharjah.gov.ae/>

Ajman Ticaret Odası: <https://www.ajmanchamber.ae/en/contacts/contact-us/>

Umm Al Quwain Ticaret Odası: <https://uaqchamber.online/contact-us-3/>

Fuceyra Ticaret Odası: <https://fujcci.ae/>

Ras Al Khayma Ticaret Odası: <https://www.rakchamber.ae/en/contactus/contactus>

1.4 Yaş Meyve ve Sebze Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

BAE’de yaş meyve ve sebze sektöründe hem toptan hem de perakende satış kanalları oldukça gelişmiştir. Perakende satış tarafında ürünler ağırlıklı olarak süpermarket zincirleri, hipermarketler ve online market platformları aracılığıyla tüketiciye ulaşmaktadır. Özellikle organik ve yerel üretim ürünlerine olan talep son yıllarda önemli ölçüde artmıştır.

Bu kapsamda, BAE’de hipermarketler, tek noktadan alışveriş kolaylığı sunmaları, artan nüfus ve değişen tüketici taleplerine uyum sağlama becerileri sayesinde BAE’deki gıda perakendeciliğinde

lider satış kanalı konumundadır. Ancak, hipermarketler son dönemde cazip fiyatlar sunan indirim marketlerinden gelen artan rekabet ve bölgesel güvenlik durumuna bağlı tedarik zinciri sorunlarıyla karşı karşıya kalmaktadır.

Buna karşılık birçok hipermarket, yerel kaynaklı ürünlere daha fazla odaklanmaya başlamış; BAE’de yetiştirilen meyve ve sebzeler ile yakın ülkelerden yapılan ithalat ürünlere raflarında daha fazla yer ayırmıştır. Bu kapsamda, Carrefour, kapalı alan tarımına yatırım yapmış ve yerel tedarikçilerle olan iş birliklerini güçlendirmiştir. Öte yandan LuLu Hypermarket, Abu Dhabi’de sürdürülebilir tarımı teşvik etmek ve yerli çiftçileri desteklemek amacıyla “Al Emarat Awwal” girişimini başlatmıştır.

Bu kapsamda, BAE’de yaş meyve ve sebze satışında öne çıkan hipermarketler aşağıda yer verilmektedir:

Carrefour
Lulu Group International LLC
Nesto Hypermarket
Union Co-operative Society
Sarika Co-operative Society
Al Madina Hypermarket
Emirates Cooperative Society
Abu Dabi Cooperative Society

Süpermarketler de son yıllarda, nüfus artışı ve stratejik ortaklıklar sayesinde istikrarlı bir büyüme göstermiştir. Bu ortaklıklar, perakendecilerin önemli lokasyonlarda mağaza açmasını kolaylaştırmıştır. LuLu Express gibi zincirler daha küçük mağazalarla yaygınlıklarını artırırken, perakendeciler dijital tüketicileri çekmek ve çevre bilincine sahip niş müşteri segmentlerine ulaşmak amacıyla çok kanallı stratejilerini geliştirmiştir. Spinneys ise sürdürülebilir gıda işleme faaliyetlerine yatırım yapmış ve depolama kapasitesini artırmıştır.

Süpermarketler, indirim marketleriyle rekabet ederken kâr marjlarını ve müşteri sadakatini artırmak amacıyla özel markalı ürünlere (private label) daha fazla önem vermiştir. Bu kapsamda uygun fiyatlı, yüksek kaliteli ve yerel kaynaklı ürünler sunulmaktadır.

BAE’de yaş meyve ve sebze satışında öne çıkan süpermarketlere aşağıda yer verilmektedir:

Al Maya Supermarket
West Zone International
Al Madina
LuLu
Spinneys
Buy 'N' Save
Carrefour
Waitrose
Choithrams

Perakende e-ticaret, sektörün en önemli büyüme unsurlarından biri hâline gelmiştir. Süpermarketler çevrimiçi platformlarını güçlendirmiş, teslimat hizmetleriyle iş birlikleri kurmuş ve evlere teslimatı teşvik eden ödül programları ile abonelik modelleri geliştirmiştir.

BAE’deki indirim marketleri, bütçe odaklı tüketicilerin özel markalı ürünlere yönelmesiyle hızlı bir büyüme yaşamıştır. Ülkedeki en önemli indirim marketi markası olan Viva, bu alanda büyümeye öncülük etmektedir. Şirket, geniş bir özel markalı ürün yelpazesini rekabetçi fiyatlarla sunmaktadır.

Özel markalı ürünlerin popülaritesi artsa da marka itibarı ve ürün kalitesi hâlâ kritik önem taşımaktadır. Süpermarketler ve mahalle marketleri büyümeye devam ederken, dijital hizmetler ve

stratejik ortaklıklar yoluyla gerçekleştirilecek yenilikler rekabet avantajının korunmasında belirleyici olacaktır.

BAE’de gıda e-ticareti, teknolojiye hâkim tüketiciler, gelişmiş dijital altyapı ve Amazon, Noon, Talabat gibi büyüyen çevrimiçi pazar yerlerinin desteğiyle gelişimini sürdürmüştür. Bu kategoride Carrefour başta olmak üzere büyük market zincirleri, geniş ürün seçenekleri ve sadakat programları sunan hızlı, 7/24 ekspres teslimat hizmetleri başlatarak tüketicilere daha fazla kolaylık sağlamıştır.

Pazar olgunlaştıkça büyüme hızının bir miktar yavaşlaması beklense de, devlet destekli girişimler, dijital altyapıya yapılan yatırımlar ve abonelik tabanlı anlık teslimat hizmetleri (örneğin Amazon Now) gibi yenilikler sektörün büyümesini desteklemeye devam edecek ve ülke genelinde tüketicilerin alışveriş alışkanlıklarını dönüştüreceklerdir.

Toptan satış tarafında ise sektör daha çok büyük sebze-meyve halleri, ithalatçılar ve distribütörler üzerinden çalışmaktadır. Dubai, bölgenin yeniden ihracat merkezi olduğu için birçok ürün burada depolanıp diğer Körfez ülkelerine gönderilmektedir. Başlıca toptan ticaret merkezleri şunlardır:

Dubai Central Fruit and Vegetable Market

BAE’nin en büyük yaş meyve ve sebze toptan ticaret merkezidir. İthalatçılar, distribütörler, oteller ve restoranlar burada faaliyet göstermektedir.

Al Aweer Fruit and Vegetable Market

Dubai’nin en önemli geleneksel sebze-meyve hali olarak bilinmektedir.

Abu Dabi Vegetable Market

Abu Dabi bölgesindeki büyük dağıtım merkezlerinden biridir.

Ayrıca BAE’de horeca (otel-restoran-kafe) sektörüne yönelik çalışan özel distribütör firmalar da oldukça güçlüdür. Özellikle oteller, havayolu catering şirketleri ve lüks restoranlar premium sebze-meyve tedarik zincirinin önemli müşterileridir. Bu nedenle BAE pazarı sadece tüketim değil aynı zamanda yeniden ihracat ve bölgesel dağıtım açısından da stratejik bir merkez konumundadır.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

2.1 Yaş Meyve ve Sebze Sektöründe BAE’nin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	ABD	674,992.00	15.32%
2	Hindistan	473,933.00	10.76%
3	Çin	381,152.00	8.65%
4	Güney Afrika	363,651.00	8.25%
5	İran	249,574.00	5.66%
6	Kanada	236,787.00	5.37%

7	Vietnam	216,343.00	4.91%
8	Mısır	204,519.00	4.64%
9	Suudi Arabistan	151,450.00	3.44%
10	Ekvator	120,841.00	2.74%

(Kaynak: Trademap, 2024 yılına ilişkin veriler)

2.2 Yaş Meyve ve Sebze Sektöründe BAE'nin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	İran	468,546.00	17.16%
2	Suudi Arabistan	422,613.00	15.48%
3	Hindistan	216,108.00	7.92%
4	Umman	213,321.00	7.81%
5	Kuveyt	184,211.00	6.75%
6	Irak	172,820.00	6.33%
7	Pakistan	152,568.00	5.59%
8	Katar	122,727.00	4.50%
9	Yemen	105,029.00	3.85%
10	Cibuti	104,601.00	3.83%

(Kaynak: Trademap, 2024 yılına ilişkin veriler)

2.3 Yaş Meyve ve Sebze Sektöründe BAE'nin Dörtlü Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler

Gümrük Tarife Kodu (4 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (bin \$)	Türkiye'den İthalatı (bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
'0802	Diğer kabuklu meyveler (taze veya kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış veya soyulmuş olsun olmasın)	886,831.00	31,654.00	3.57%
'0804	Hurma, incir, ananas, avokado armudu, guava armudu, mango	530,666.00	6,748.00	1.27%

	ve mangost (taze veya kurutulmuş)			
'0713	Kuru baklagiller (kabuğu çıkarılmış) (kabuğu soyulmuş veya ayrılmış olsun olmasın)	500,074.00	1,535.00	0.31%
'0805	Turunçgiller (taze veya kurutulmuş)	373,146.00	13,285.00	3.56%
'0801	Hindistan cevizi, Brezilya cevizi ve Kaju cevizi (taze veya kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış veya soyulmuş olsun olmasın)	314,050.00	6.00	0.00%
'0810	Diğer meyveler (taze)	271,048.00	2,051.00	0.76%
'0703	Soğan, şalot, sarımsak, pırasa ve diğer soğanımsı sebzeler (taze veya soğutulmuş)	262,030.00	10,639.00	4.06%
'0808	Elma, armut ve ayva (taze)	219,463.00	6,955.00	3.17%
'0803	Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş)	190,629.00	3.00	0.00%
'0709	Diğer sebzeler (taze veya soğutulmuş)	164,554.00	346.00	0.21%

(Kaynak: Trademap, 2024 yılına ilişkin veriler)

2.4 Yaş Meyve ve Sebze Sektöründe BAE'nin Dörtlü Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler

Gümrük Tarife Kodu (4 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
'0802	Diğer kabuklu meyveler (taze veya kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış veya soyulmuş olsun olmasın)	759,892.00	1,222.00	0.16%
'0713	Kuru baklagiller (kabuğu çıkarılmış) (kabuğu soyulmuş veya ayrılmış olsun olmasın)	524,972.00	148.00	0.03%
'0804	Hurma, incir, ananas, avokado armudu, guava armudu, mango ve mangost (taze veya kurutulmuş)	405,352.00	9,372.00	2.31%
'0801	Hindistan cevizi, Brezilya cevizi ve Kaju cevizi (taze veya	220,978.00	108.00	0.05%

	kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış veya soyulmuş olsun olmasın)			
'0805	Turunçgiller (taze veya kurutulmuş)	173,431.00	15.00	0.01%
'0810	Diğer meyveler (taze)	123,235.00	7.00	0.01%
'0808	Elma, armut ve ayva (taze)	118,593.00	39.00	0.03%
'0703	Soğan, şalot, sarımsak, pırasa ve diğer soğanımsı sebzeler (taze veya soğutulmuş)	109,306.00	166.00	0.15%
'0806	Üzümler (taze veya kurutulmuş)	88,337.00	0.00	0.00%
'0709	Diğer sebzeler (taze veya soğutulmuş)	25,635.00	0.00	0.00%

(Kaynak: Trademap, 2024 yılına ilişkin veriler)

3. Sektörde Ülkemizden İhracat

	Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	2025 (\$)	2024 (\$)	2023 (\$)	2022 (\$)
1	0802	Diğer Sert Kabuklu Meyveler (Taze Veya Kurutulmuş)	1,936,083,610.00	2,257,306,623.00	1,601,516,637.00	1,535,310,097.00
2	0805	Turunçgiller (Taze Veya Kurutulmuş)	1,524,248,008.00	1,048,563,713.00	1,124,118,832.00	900,412,248.00
3	0713	Kuru Baklagiller (Kabuksuz)	997,456,131.00	1,273,741,894.00	1,132,817,056.00	1,072,915,957.00
4	0806	Üzümler (Taze Veya Kurutulmuş)	713,053,082.00	732,969,163.00	647,497,290.00	654,760,318.00
5	0804	Hurma, İncir, Ananas, Avokado, Guava Armudu, Mango Ve Mangost (Taze Veya Kurutulmuş)	505,652,755.00	461,067,483.00	384,314,911.00	347,070,723.00
6	0813	Meyveler (Kurutulmuş) (0801 İla 0806 Pozisyonlarındakiler Hariç) Ve Bu Fasıldaki Sert Kabuklulu Meyve	433,516,370.00	488,168,981.00	460,189,989.00	457,203,698.00
7	0702	Domates (Taze/Soğutulmuş)	402,227,735.00	425,183,898.00	535,691,285.00	373,509,512.00
8	0709	Diğer Sebzeler (Taze/Soğutulmuş)	393,640,918.00	358,260,798.00	383,410,737.00	303,770,845.00
9	0809	Kayısı, Kiraz, Şeftali (Nektarin	336,621,871.00	578,986,693.00	504,554,518.00	440,701,118.00

		Dahil), Erik Ve Çakal Eriği (Taze)				
10	0808	Elma, Armut Ve Ayva (Taze)	220,373,966.00	264,560,504.00	241,784,163.00	228,783,812.00

((Kaynak: Trademap, 2024 yılına ilişkin veriler)

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Emirlikler

BAE'ye yaş meyve ve sebze ihracatı yapmak isteyen firmalar için en önemli hedef pazar, Dubai emirliğidir. Dubai, ülkenin en büyük ticaret ve dağıtım merkezi olmasının yanı sıra, yaş meyve ve sebze ithalatının önemli bir bölümünün gerçekleştirildiği noktadır. Güçlü lojistik altyapısı, yoğun otel ve restoran sektörü, büyük süpermarket zincirleri ve geniş toptancı ağı sayesinde ihracatçılar için önemli fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca Dubai, yalnızca BAE iç pazarı için değil, aynı zamanda diğer Körfez ülkelerine ve diğer pazarlara yeniden ihracat yapılması açısından da stratejik bir konuma sahiptir. Bu nedenle pazara giriş aşamasında Dubai merkezli ithalatçı ve distribütörlerle çalışmak önemli bir avantaj sağlayabilir.

İkinci öncelikli hedef emirlik Abu Dabi'dir. Ülkenin en yüksek satın alma gücüne sahip bölgesi olan Abu Dabi'de tüketiciler kaliteli ve premium ürünlere daha fazla ilgi göstermektedir. Özellikle oteller, kamu kurumları, büyük market zincirleri ve üst gelir grubuna hitap eden perakende noktaları, yüksek kaliteli taze meyve ve sebze ürünleri için önemli alıcılar arasında yer almaktadır. Narenciye ürünleri, kiraz, üzüm, çilek ve avokado gibi ürünler bu pazarda öne çıkan ürün grupları arasındadır.

Sarika ise Dubai'ye yakınlığı ve gelişmiş ticaret yapısı sayesinde yaş meyve ve sebze sektöründe dikkate alınması gereken bir diğer emirliktir. Sarika'da özellikle toptan ticaret faaliyetleri yoğun olup, fiyat odaklı tüketici kitlesi nedeniyle rekabetçi fiyatlarla sunulan ürünler avantaj sağlayabilmektedir. Emirlik, hem kendi iç talebini karşılamakta hem de çevre bölgelere dağıtım yapılmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Bunun yanında Ajman ve Ras Al Khaimah gibi daha küçük emirlikler de ihracatçılar açısından belirli fırsatlar sunmaktadır. Nüfus ve tüketim hacmi bakımından Dubai ve Abu Dabi kadar büyük olmasalar da, bu bölgelerde faaliyet gösteren ithalatçı ve dağıtıcı firmalar aracılığıyla yerel pazarlara erişim sağlanabilmektedir. Özellikle fiyat rekabetinin ön planda olduğu ürün gruplarında bu emirlikler alternatif satış kanalları oluşturabilmektedir.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

Dubai Ticaret Odası ticari anlamda en önemli kuruluştur. İstanbul dâhil olmak üzere birçok merkezde temsilcilikleri bulunmaktadır. Anılan kuruluşla ilgili detaylı bilgiye (<https://www.dubaichambers.com/en/contact-us>) adresinden erişim sağlanabilmektedir.

Bunun yanında; Şarika, Ajman, Umm Al Quwain, Fuceyra ve Ras Al Khayma Ticaret Odaları da görev bölgemizde faaliyet göstermektedirler. Anılan kuruluşlara aşağıda yer alan internet adreslerinden ulaşılabilmektedir.

Şarika Ticaret Odası: <https://www.Sarika.gov.ae/>

Ajman Ticaret Odası: <https://www.ajmanchamber.ae/en/contacts/contact-us/>

Umm Al Quwain Ticaret Odası: <https://uaqchamber.online/contact-us-3/>

Fuceyra Ticaret Odası: <https://fujcci.ae/>

4.2.2 İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Genel itibarıyla BAE’de yaş meyve ve sebze ticareti yapan firmalara dair açık kaynak bulunmamakta olup ticari istihbarat bilgileri genelde bedel karşılığı olarak sağlanmaktadır. Öte yandan, Dubai Ticaret Ataşeliğimizce ithalatçı firmalara ilişkin bilgiler görev bölgemizde yerleşik ticaret odalarından temin edilerek talep halinde firmalarımız ile paylaşılmaktadır.

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

BAE’ye yaş meyve ve sebze ihracatında ürünlerin ülkeye giriş yapabilmesi için belirli belge ve sertifikaların eksiksiz olarak hazırlanması gerekmektedir. İthalat işlemlerinde temel olarak ticari fatura, çeki listesi, konşimento veya hava taşıma senedi ile menşe ispat belgesi talep edilmektedir. Bu belgeler, ürünün kaynağının, miktarının ve ticari değerinin doğrulanması amacıyla gümrük işlemlerinde kullanılmaktadır.

Öte yandan, yaş meyve ve sebze ürünleri bitkisel kökenli ürünler kapsamında değerlendirildiğinden, ihracatçı ülkenin yetkili bitki sağlığı otoritesi tarafından düzenlenen Bitki Sağlık Sertifikası (Phytosanitary Certificate) zorunlu belgeler arasında yer almaktadır. Bu sertifika, ürünlerin zararlı organizmalardan arı olduğunu ve ithalatçı ülkenin bitki sağlığı koşullarını karşıladığını göstermektedir. BAE makamları gerekli gördüğü durumlarda ürünler üzerinde fiziksel kontroller ve laboratuvar analizleri de gerçekleştirebilmektedir.

BAE’ye ithal edilen gıda ürünleri ayrıca ilgili emirliğin gıda güvenliği sistemine kayıt ettirmek zorundadır. Özellikle Dubai’de ürünlerin, ithalat öncesinde gıda kayıt sistemlerine kaydedilmesi ve ithalatçı firmanın gerekli izinlere sahip olması gerekmektedir. Ürün etiketlerinin Arapça bilgileri içermesi, menşe ülkesi, ürün adı ve diğer zorunlu bilgilerin açık şekilde belirtilmesi gerekmektedir.

Sevkiyat sırasında sunulması gereken diğer belgeler arasında sıcaklık kontrollü taşınan ürünler için soğuk zincir kayıtları, taşıma sırasında uygulanan sıcaklık değerlerini gösteren belgeler ve gerektiğinde kalite veya analiz raporları yer alabilmektedir. Yetkili kurumlar tarafından talep edilmesi halinde pestisit kalıntı analizleri veya ek uygunluk belgeleri de ibraz edilmelidir.

4.4 Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır? Varsa yetkilendirilmiş gözetim şirketleri hangileridir?

BAE’de genel olarak tüm ürünler için zorunlu bir sevk öncesi inceleme uygulaması bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ithalatçı firma, büyük perakende zincirleri veya distribütörler tarafından ürün kalitesinin, miktarının, ambalajının ve teknik şartlara uygunluğunun doğrulanması amacıyla sevkiyat öncesinde bağımsız gözetim hizmeti talep edilebilmektedir. Özellikle yüksek hacimli sevkiyatlarda ve tedarik zinciri güvenliğinin önem taşıdığı durumlarda bu uygulama yaygın olarak kullanılmaktadır.

Yaş meyve ve sebze ürünlerinde sevk öncesi kontroller genellikle ürünlerin kalite sınıfı, boyutları, olgunluk durumu, ambalaj özellikleri, etiketleme uygunluğu, sıcaklık koşulları ve bitki sağlığı gereklilikleri açısından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca ithalatçıların talebi doğrultusunda pestisit kalıntıları, ürün güvenliği ve kalite standartlarına ilişkin laboratuvar analizleri de yaptırılabilir.

BAE tarafından yaş meyve ve sebze sektörü için zorunlu olarak belirlenmiş tek bir gözetim kuruluşu bulunmamakla birlikte, uluslararası ticarete yaygın olarak kabul gören bağımsız denetim ve gözetim şirketlerinden hizmet alınabilmektedir. Bu kapsamda en sık kullanılan kuruluşlar arasında SGS Group, Bureau Veritas, Intertek Group ve TÜV Rheinland yer almaktadır. Bu kuruluşlar ürün

muayenesi, kalite kontrolü, yükleme gözetimi, laboratuvar analizleri ve uygunluk değerlendirme hizmetleri sunmaktadır.

4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

Yaş meyve ve sebze sektörüyle ilgili olarak BAE’de önemli fuarlar şu şekildedir:

Fuar / Etkinlik	Yer	Dönem
Gulfood	Dubai	Şubat
WOP Dubai (World of Perishables)	Dubai	Kasım
SIAL Middle East	Abu Dabi	Aralık
AgraME	Dubai	Eylül
Future Food Tech Summit	Abu Dabi	Mart

4.6 BAE’nin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Türkiye ile BAE arasında 3 Mart 2023 tarihinde imzalanmış olan “*Türkiye Cumhuriyeti ile BAE Arasında Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması*” (KEOA) ve 27/4/2023 tarihli ve 7180 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile onaylanmasının ardından 1 Eylül 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir. KEOA, mal ticareti, hizmet ticareti, yatırımlar, fikri mülkiyet ve kamu alımları gibi alanları kapsamakta olup, iki ülke arasındaki ticareti ileri bir seviyeye taşımayı amaçlamaktadır. Anlaşma metni ve eklerine <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/serbest-ticaret-anlasmalari/yururlukte-bulunan-stalar/birlesik-arap-emirlikleri> adresinden ulaşılabilmektedir.

BAE, dış ticaret politikasının önemli ayağını Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları oluşturmaktadır. Söz konusu Anlaşmalar, tarifelerin azaltılması, yatırımın teşvik edilmesi ve ekonomik iş birliğinin derinleştirilmesini amaçlamaktadır. BAE’nin KEOA imzaladığı ve KEOA’nın hâlihazırda yürürlükte olduğu ülkeler şu şekildedir: Hindistan, İsrail, Endonezya, Türkiye, Kamboçya, Gürcistan, Kosta Rika, Moritus, Ürdün, Sırbistan, Yeni Zelanda, Avustralya ve Malezya.

Öte yandan Körfez İşbirliği Konseyi üyesi olması sebebiyle KİK tarafından imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) BAE için de yürürlükte dir. Bu anlaşmalar, ticaretin önündeki gümrük tarifeleri ve teknik engellerin azaltılmasını hedeflemektedir. KİK’in STA imzaladığı ülke/ülke grupları şunlardır: EFTA, Singapur ve GAFTA.

4.7 Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belge

TR-UAE Menşe İspat Belgesi:

Türkiye ve BAE arasında yürürlükte bulunan Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması çerçevesinde kapsamında, eşyanın tercihli menşeyini tevsik etmek amacıyla kullanılan belgedir. Söz konusu belge ile KEOA’nın sağladığı tercihli ticaret rejiminden yararlanılması mümkün olmaktadır.

KEOA kapsamı ticarete eşyanın hangi koşullarda menşeyi kazanacağı belirlenmiş olup bu eşya için düzenlenebilecek TR-UAE Menşe İspat Belgesine ilişkin koşullar için 23 Eylül 2023 tarihli

ve 32257 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Arasında Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması Çerçevesindeki Ticarete Eşyanın Tercihli Menşinin Tespiti Hakkında Yönetmelik’in incelenmesinde fayda bulunmaktadır.

4.8 Sektörde Standartlar

BAE’de yaş meyve ve sebze ithalatı; başta İklim Değişikliği ve Çevre Bakanlığı (MoCCAE) olmak üzere ESMA/Sanayi ve İleri Teknoloji Bakanlığı (MoIAT) ile Körfez Standardizasyon Teşkilatı (GSO) standartları çerçevesinde yürütülmekte olup, ürünlerin uluslararası gıda güvenliği standartlarına (ISO 22000, Codex Alimentarius, GSO standartları) uygun olması beklenmektedir.

Standartlardan sorumlu kurum olan Emirates Authority for Standardization and Metrology (ESMA), 2022 yılında kabine kararı ile Sanayi ve İleri Teknoloji Bakanlığı (Ministry of Industry and Advanced Technology - MoIAT) bünyesine dâhil edilmiştir. Yaş meyve ve sebze gibi taze gıda ürünlerinde ithalat kontrolü ve gıda güvenliği denetimleri ağırlıklı olarak İklim Değişikliği ve Çevre Bakanlığı (MoCCAE) ile yerel gıda güvenliği otoriteleri (Dubai Belediyesi Gıda Güvenliği Departmanı ve Abu Dabi Tarım ve Gıda Güvenliği Otoritesi - ADAFSA) tarafından yürütülmektedir. İthal edilen ürünlerin pestisit kalıntılarının arınmış olması veya BAE tarafından benimsenen azami kalıntı limitleri (MRL) içinde kalması zorunlu olup, ürünlerin soğuk zincir ve hijyen koşullarına uygun şekilde ithal edilmesi gerekmektedir.

Dubai Municipality & Abu Dhabi Quality and Conformity Council (QCC) yerel seviyede ürün güvenliği ve tüketici koruması denetimlerini yürütmektedir. Perakende ürün kontrolleri, etiket uygunluğu ve mağaza denetimleri bu kurumlarca gerçekleştirilmektedir. (Dubai Municipality: <https://www.dm.gov.ae> - QCC: <https://qcc.gov.ae/>)

Ürünlerin test edilmesi, sertifikalandırılması ve etiketleme uygunluğu genellikle ithalat öncesi belgelerle kontrol edilmektedir. Denetimler sırasında eksiklik tespit edilmesi halinde ürünün ithalatı gecikmekte veya reddedilebilmektedir. Uygunluk değerlendirmeleri için onaylı laboratuvarlar ve sertifika sağlayıcıları kullanılmalıdır.

4.9 Sektörde Etiketleme

Ürün etiketlemesi hem Arapça hem de İngilizce olarak yapılmalıdır. Taze meyve ve sebze ürünlerinde etiket veya ambalaj üzerinde ürün adı, menşe ülke bilgisi, üretici/ihracatçı veya ithalatçı bilgileri, net ağırlık ve gerektiğinde parti/izlenebilirlik bilgisinin yer alması gerekmektedir. Yanlış ya da eksik etiketleme, gümrükte ürünlerin reddine neden olabilmektedir.

Taze meyve ve sebze gibi gıda ürünlerinde, sanayi ve tüketici ürünlerinde uygulanan ECAS/EQM uygunluk işareti zorunluluğu bulunmamakta; bunun yerine ithalatta bitki sağlık sertifikası, pestisit kalıntı denetimi ve gıda güvenliği kontrolleri esas alınmaktadır.

Tüm sevkiyatların BAE’ye girişinde, MoCCAE’nin elektronik gıda ve tarım ürünleri ithalat sistemi üzerinden kayıt ve izin işlemlerinin tamamlanması gerekmektedir. Pestisit kalıntı limitlerini aşan veya gerekli sağlık/menşe sertifikalarını taşımayan ürünlerin ithalatı reddedilebilmektedir.

4.10 Sektörde Ambalajlama

Ambalajlar dış hava koşullarına karşı dayanıklı, sağlam ve taşıma sırasında hasar görmeyecek şekilde olmalıdır. Bireysel ürün ambalajlarının şeffaf olması tercih edilir; toptan gönderilerde ise karton koliler kullanılmaktadır. Ürünlerin mağazada doğrudan teşhir edilebileceği şekilde ambalajlanması avantaj sağlar. Geri dönüştürülebilir malzemeler kullanmak sürdürülebilirlik açısından pozitif algı yaratmaktadır.

4.11 Lojistik

BAE'ye ihracat yaparken kullanılabilir lojistik güzergâhlar, ihracatın yük tipi, hacmi, teslim süresi ve maliyet önceliklerine göre değişir. En yaygın yöntem denizyolu taşımacılığıdır. Türkiye'den denizyolu ile varış 11-22 gün arasındadır. Hızlı teslimat gerektiren ürünler için ise havayolu taşımacılığı uygundur. Havayolu ile gönderim 1-2 gün sürebilir, ancak maliyet yüksektir. Kara yolu ile gönderim ise 10-14 gün sürebilmektedir.

Başlıca güzergâhlar ise şu şekildedir

Denizyolu: İstanbul/Mersin > Jebel Ali Limanı (Dubai)

Karayolu: Doğubayazıt > Bender Abbas > Şarika, genelde multimodal (karayolu+denizyolu) taşımacılık yapılıdır.

Lojistik Operasyonları:

- Jebel Ali Free Zone (JAFZA), bölgenin en büyük lojistik merkezlerinden biridir.
- Hamriya Free Zone (Şarika)
- Nakliye ve gümrük işlemleri elektronik ortamda yürütülmektedir (Dubai Trade portalı gibi).

4.12 E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)

4.12.1 Ülkedeki Pazaryerleri

Amazon.ae, Noon, Talabat, InstaShop ve Kibsons, BAE'de gıda ile yaş meyve ve sebze alışverişinde öne çıkan popüler pazaryerleridir.

4.12.2 Özel Günler, Bayramlar

BAE'de birçok özel gün bulunmaktadır. Bunlardan ilki ve en önemlisi Dubai Shopping Fest (Alışveriş Festivali) olup tarihi değişiklik göstermekle birlikte genellikle ocak veya şubat aylarına denk gelmektedir. Bir diğer özel gün olan Ulusal Gün (2 Aralık) ise ülkenin kuruluş günü olarak kutlanmakta; çevrim içi mağazalar özel günler için indirim ve promosyonlar sunmaktadır. Ramazan ve Kurban Bayramı da ülkede indirimlerin uygulandığı özel günler arasında yer almaktadır. Benzer şekilde bahsi geçen günlerin yanı sıra Kara Cuma ve Bekârlar Günü (Singles Day) de e-ticarette önemli günler olarak nitelendirilmektedir.

4.12.3 En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

WhatsApp, Instagram, Facebook, TikTok ve X en çok kullanılan sosyal ağlardır. Bu doğrultuda e-ticaretin gelişmesi açısından sosyal ağlarda reklam verilmesi oldukça avantajlıdır. Ülkede sosyal medyada geçirilen ortalama süre 3 saat 4 dakikadır (2025 verilerine göre).

4.12.4 E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

BAE'de e-ticaret aracılığı ile satış için genellikle iki ana yöntem tercih edilmektedir. Bunlardan ilki "Direct Shipping" yöntemi ile kendi web siteniz ya da BAE'de faaliyet gösteren e-ticaret platformları üzerinde uluslararası mağaza açmak, ürünleri doğrudan Türkiye'den müşteriye yollamak mümkündür. Ancak bu yöntemin maliyet, uzun nakliye süreleri ve iade süreci gibi bazı sıkıntıları olduğu bilinmektedir.

İkinci yöntem ise "fulfillment" yöntemidir. Bu yöntemde ürün sipariş karşılama hizmeti veren şirketlerin depolarında tutulmakta ve buradan dağıtılmaktadır. Bu yöntemde satıcının ürünleri doğrudan fulfillment şirketinin deposuna göndermesi ve gümrük işlemleri için IOR (Importer of record) hizmeti veren aracı firmalardan destek alması gerekmektedir.

Yukarıda bahsedilen her iki yöntem için de BAE'de şirket kurma şartı aranmamaktadır. Ayrıca, BAE'de kurulu şirket bulunmasa da firmaların KDV numarası alması mümkündür. <https://eservices.tax.gov.ae/> adresinde bulunan BAE Vergi Dairesi web sitesinde bulunan sisteme kayıt olunup yeni KDV numarası başvurusu alınabilmektedir. KDV ile ilgili detaylara aşağıdaki adresten ulaşabilmektedir.

<https://u.ae/en/information-and-services/finance-and-investment/taxation/vat/valueaddedtaxvat>

Öte yandan Dubai’de e-ticaret odaklı serbest bölgeler bulunmakta olup bu alanda bir ekosistem yaratılması hedeflenmektedir. Özellikle Dubai Commerce City (<https://www.dubaicommercecity.ae/>) ve Ezdubai (<https://www.ezdubai.ae/>) serbest bölgeleri e-ticaret konularına odaklıdır.

Gümrük vergisi konusunda ise, BAE’de serbest bölgelere yapılan sevkiyatlar gümrük vergisine tabi olmamakla birlikte ürün ana kara üzerinde satışa sunulacaksa, genel anlamda yaş meyve ve sebze ürünleri %5 gümrük vergisine tabidir (bazı temel gıda ürünleri gümrük vergisinden muaftır).

Bununla birlikte Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması ülkemizden BAE’ye ihraç edilen yaş meyve ve sebze ürünlerinin önemli bir kısmına tercihli tarife imkânı sağlamıştır. Bu kapsamda, ürününüzün tercihli ticaret kapsamında olup olmadığı aşağıda yer alan adresten sorgulanabilmektedir:

https://tradedstatfta.moec.gov.ae/superset/dashboard/T%C3%BCrkiye_Tariff/?native_filters_key=oAKZdNtvhEYnXDy3mtpy3i3EOoJH7PevxqiWuUZMiCW_2LjLovXYVIERUfORS8x

4.12.5 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

BAE, e-ticaret faaliyetlerini yönetmek için çeşitli düzenlemeleri uygulamaya koymuştur. Ülkede Elektronik İşlemler ve Ticaret Kanunu ile elektronik işlemler ve e-ticaretin kullanımı düzenlenmekte; elektronik sözleşmeler, elektronik imzalar ve elektronik ödeme sistemleri için yasal çerçeve çizilmektedir. E-ticareti desteklemeye yönelik güçlü ve gelişmiş bir altyapı oluşturulmuştur.

Hükümet e-ticaretin önünü açmak için birtakım girişimlerde bulunmaktadır. CommerCity; işletmelere ürünlerini ve hizmetlerini satabilecekleri kapsamlı bir çevrim içi pazaryeri sunan bir e-ticaret serbest bölgesi olup; söz konusu hükümet girişimlere örnek teşkil etmektedir. Dubai 10X ise şehri diğer tüm şehirlerden on kat daha yenilikçi ve girişimci yapmak amacıyla kurduğu bir girişimdir. Bu girişim, e-ticaret işletmelerine büyümelerine ve başarılı olmalarına yardımcı olmak için gerekli kaynakları ve desteği sağlamayı hedeflemektedir.

4.12.6 E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri

BAE’de faaliyet gösteren kargo ve sipariş karşılama hizmeti sunan firmalar şunlardır: DHL Express UAE, FedEx UAE, Aramex (bölgesel merkezi Dubai’de bulunmaktadır) ve UPS UAE uluslararası kargo firmaları olarak hizmet vermektedir. Yerel kargo ve fulfillment şirketleri arasında Emirates Post (EMP) devlet destekli ulusal posta ve kargo hizmeti sağlarken, Fetchr teknoloji odaklı son teslimat ve sipariş takip çözümleri sunmaktadır. Shipa Delivery e-ticaret firmaları için özel fulfillment hizmetleri vermekte, iMile Delivery Çin ve BAE arasında güçlü lojistik ağı bulunan bir kargo firmasıdır. FODEL ise hızlı teslimat ve depolama çözümleri sunan bir diğer yerel şirkettir.

E-ticaret entegrasyonlu fulfillment şirketleri arasında Wing.ae (Noon’un kargo kolu), Amazon.ae Fulfillment (FBA - Fulfillment by Amazon), Dubai Store Fulfillment (depolama, paketleme ve sipariş gönderim hizmetleri sunar) ve Shipy (lojistik yönetim yazılımı ve fulfillment çözümleri sağlar) bulunmaktadır. Özel hizmet sağlayıcılar kategorisinde Quiqup same-day (aynı gün) teslimat uzmanı olarak hizmet verirken, Rocketbox kargo konsolidasyonu ve depolama hizmetleri sunmaktadır. BEEHIVE Drones ise drone ile teslimat denemeleri yapan yenilikçi bir firmadır. Bu firmaların tamamı BAE’de kargo ve sipariş karşılama alanında faaliyet göstermektedir.

4.13 Tanıtım ve Pazarlama

BAE; Ortadoğu, Güney Asya ve Afrika'ya açılan stratejik bir ticaret kapısıdır. Dubai'de yaşayan yerel halkın ve yabancı nüfusun yüksek alım gücü güçlü talep ile birleştiğinde, tanıtım faaliyetlerinin önemi daha da artmaktadır. Markalaşma ve kalite algısı, tüketici davranışlarını büyük ölçüde etkilemekte, bu da tanıtımın zorunlu hale gelmesine neden olmaktadır. Bunun yanı sıra son dönemde sürdürülebilirlik hususuna önem veren ürünler tüketiciler tarafından tercih edilmektedir.

BAE, dünyadaki en yüksek alışveriş merkezi yoğunluğuna sahip ülkelerden biridir. Dubai Mall, Mall of the Emirates, Dubai Hills Mall gibi alışveriş merkezleri yoğun rekabetin yaşandığı noktalar. Bu ortamda, markaların öne çıkması için sezonluk kampanyalar, influencer iş birlikleri ve anlık indirimler gibi tanıtım faaliyetlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle Instagram, TikTok ve Snapchat gibi sosyal medya platformları, ülke nüfusunun %90'ından fazlası tarafından aktif olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle dijital pazarlama ve sosyal medya stratejileri, tanıtım kampanyalarının vazgeçilmez bir parçasıdır.

Yıl boyunca gerçekleşen alışveriş dönemleri de tanıtım açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Dubai Alışveriş Festivali (DSF), Ramazan ve Kurban Bayramı ve küresel fuarların olduğu dönemlerde sınırlı süreli kampanyalar, indirim paketleri ve özel koleksiyon tanıtımları oldukça etkilidir. Lüks markaları ve hızlı moda zincirleri, bu dönemlerde sadakat programları, özel indirimli alışveriş günleri ve erken erişim fırsatları gibi yöntemlerle öne çıkmaya çalışmaktadır.

E-ticaretin hızla geliştiği BAE'de; Carrefour, Noon, Amazon.ae, Talabat, Kibsons ve InstaShop gibi platformlarda uygulanan çevrimiçi kampanyalar (indirim kodları, ücretsiz kargo, geri ödeme) satışları artıran önemli araçlardır. Tüketicilerin deneyim odaklı alışveriş eğilimleri de pop-up mağazalar, tadım etkinlikleri ve dijital içerik iş birlikleriyle desteklenebilmektedir.

4.14 Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

BAE'de yaş meyve ve sebze ürünlerinde tüketici ve alıcı tercihleri küresel eğilimlerle paralel olup; son dönemde organik, pestisitsiz ve yerel olarak üretilmiş ürünler ile sürdürülebilir/geri dönüştürülebilir ambalaja sahip, yüksek tazelik ve kaliteyi öne çıkaran ürünler tercih edilmektedir.

4.15 Sektörde Vergiler

BAE'de uygulanan gümrük vergisi oranı genel olarak % 5'dir. Öte yandan; BAE, Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) üyeleri içerisinde yer alan altı ülkeden birisidir ve bu birliğin kendi aralarında gümrük birliği, üçüncü ülkelere karşı ise ortak gümrük tarifeleri vardır. Bu çerçevede; BAE, bazı seçilmiş ürünler dışında (Bazı gıda ürünleri gümrük vergisinden muaftır) tüm maddelerin ithalatında ülke ayrımı yapmaksızın % 5 gümrük vergisi uygulamaktadır. Gümrük vergisi oranı sadece alkol (%50) ve tütün (%100) için farklılık göstermektedir. Ayrıca, insan sağlığına zararlı olan sigara ve karbonatlara ilişkin de ek (excise tax) vergi getirilmiştir.

Diğer taraftan, 2018 yılından itibaren KDV % 5 olarak uygulamaya geçmiştir. Uygulamadan serbest bölgeler ile eğitim, sağlık ve emlak (konut) sektörü muaf tutulmuştur.

Hâlihazırda BAE'de gelir vergisi bulunmamakla birlikte yapılan yeni düzenleme kapsamında, 1 Haziran 2023 tarihinden itibaren başlayan ve takip eden yeni mali yıl için geçerli olmak üzere, vergiye tabi geliri 375,000.00 AED'yi (yaklaşık 102,000.00 \$) aşan ticari işletmeler için % 9 oranında kurumlar vergisi uygulanmaya başlanmıştır.

Öte yandan, ülkemiz ile BAE arasında yürürlükte bulunan Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması ile iki ülkenin mal ticaretinin %80'den fazlası tercihli ticaret kapsamına alınmıştır. Anlaşma kapsamında, birçok üründe gümrük vergisi sıfırlanmış ve/veya tedrici olarak bu vergiler düşürülmeye başlanmıştır. Ayrıca, bir kısım üründe tarife kontenjanı sağlanmıştır.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

BAE yaş meyve ve sebze pazarı, Türk ihracatçıları için oldukça önemli fırsatlar barındırmaktadır. Ülkenin yüksek gelir düzeyi ve gelişen turizm sektörü, kaliteli gıda ürünlerine olan talebi sürekli olarak artırmaktadır.

Özellikle "Dubai Central Fruit and Vegetable Market", yaş meyve ve sebze ticareti anlamında son derece canlı bir ekosistem sunmaktadır. Bölgede çok farklı segmentlerde ürün talebi bulunması, geniş bir ürün yelpazesinin alım satımını mümkün kılmaktadır.

Türkiye ile BAE arasında yürürlüğe giren Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması (KEOA), gümrük vergilerinde sağladığı muafiyet ve indirimlerle Türk ürünlerine ciddi bir fiyat avantajı kazandırmakta, firmalarımızın pazara girişini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, coğrafi yakınlığın yanı sıra gelişmiş hava ve deniz kargo bağlantıları, lojistikte hızlı teslimat avantajı sağlamaktadır. Türk lojistik firmalarının bölgedeki güçlü varlığı da bu dağıtım ağını stratejik olarak desteklemektedir.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

BAE yaş meyve ve sebze ürünleri ticaretindeki genel riskler BAE için de geçerlidir. Bu kapsamda, ürünleri nakliye sırasında ortaya çıkabilecek riskler özellikle BAE iklim şartlarıyla birlikte artabilmektedir. Özellikle soğuk zincirle getirilmesi gereken yaş meyve ve sebze ürünleri için lojistik maliyetler yüksek seyretmektedir.

Öte yandan, ürün fiyatlarındaki anlık kırılganlık bir diğer risk faktörüdür. Özellikle, BAE'nin ithalattaki esnek uygulamaları sebebiyle dünyanın her yerinden fiyat anlamında en rekabetçi ürünler kolay şekilde ve yüksek hacimli olarak pazara girebilmektedir. Bu durum, fiyatlarda ani artış ve azalışa sebep olabilmektedir.

Bir diğer risk faktörü ise ülkenin jeopolitik konumudur. BAE'nin en önemli limanı Jebel Ali Port Basra körfezi içinde yer almakta olup Hürmüz Boğazının durumundan doğrudan etkilenmektedir. Bu kapsamda, 2026 yılı Mart ayından itibaren Boğazın kapatılmasına ilişkin eylemler yaş meyve ve sebze ürünlerini de yoğun şekilde etkilemiştir. Özellikle, dayanıklılığı düşük ürünlerde artan lojistik sürelerinden dolayı büyük zararlar ortaya çıkabilmektedir.

7. Yaş Meyve Sebze Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Özellikle ihracatçılarımızın risk faktörlerini minimize etmelerini teminen ticari bağ kurulacak firma ve tacirlerin özenle seçilmesi, ihtiyaç halinde Ataşeliğimizle iletişime geçilmesi, mevsimsel döngülerden kaynaklı ürün piyasa fiyatlarının yakından takip edilmesi, ürünlerin türleri ve dayanıklılığına göre uygun lojistik yöntemlerin tercih edilmesi önem arz etmektedir.

Yine rekabetçilik konusunda pazardaki ürün nitelikleri ve fiyatlandırmaları ile aktörlerin özellikleri ve stratejilerine dair hususların yakından takip edilmesi gerekmektedir.

Yine bölgedeki ekonomik ve siyasi gelişmelerin yakından takip edilmesi, sürecin seyrine göre alternatif lojistik rotalarının değerlendirilmesi, ürünlerin niteliklerine göre hava/kara/deniz yolu lojistik imkânlarına dair gelişmelere cevaben çözüm üretilmesinde fayda görülmektedir.

Yararlı Adresler ve Kaynakça

- BAE İhracat Dizini: <http://www.uaexportdirectory.com/en/Default.aspx>
- İthalatçı Firma Arama:
Ticaret Bakanlığı Müşavire Danışın uygulaması: <https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr>
Abu Dabi Ticaret ve Sanayi Odası: <https://www.abudhabichamber.ae/en>
Dubai Ticaret Odası: <https://www.dubaichamber.com/en/home/>
- BAE'deki Türk İş İnsanları Kuruluşları

Abu Dabi Türk İş Konseyi: <http://www.tbcabudhabi.org/>
<https://ae.linkedin.com/company/tbc-turkish-business-council-abu-dhabi>

Dubai Türk İş Konseyi: <http://www.tbcdubai.org/>
<https://www.linkedin.com/company/turkish-business-council-in-dubai>

- KEOA anlaşma metni ve eklerinin bulunduğu Bakanlığımız websitesi: <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/serbest-ticaret-anlasmalari/yururlukte-bulunan-stalar/birlesik-arap-emirlikleri>
- KEOA Menşe Yönetmeliği: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/07/20230723-1.htm>
- Tarife Arama Motoru: <https://uygulama.gtb.gov.tr/Tara>
- BAE Ekonomi Bakanlığı Anlaşma kapsamı ürünler ve indirim takvimi: https://tradedatfta.moec.gov.ae/superset/dashboard/T%C3%BCrkiye_Tariff/?native_filters_key=6O5g3vrDNrkMq9RdyvHsTeZVH5H2ECsxxgUyrPBm6W_fx1DthyPK-1Mw8CzxglWuU
- BAE'nin ülke bazında dış ticaret istatistikleri: <https://www.moec.gov.ae/en/international-trade-map>
- BAE'nin yıllık ve dönemsel dış ticaret istatistikleri : <https://fcsc.gov.ae/en-us/Pages/Statistics/Statistics-by-Subject.aspx#/%3Ffolder=Economy/International%20Trade/Commodities%20Trade&subject=Economy>
- Küresel ticarete ürün bazında istatistikler için Trademap: https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c784%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1